DEVRE : I CİLT : 12 İÇTİMA : 2

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yetmişinci İçtima

3.9.1337 Cumartesi

Münderecat

	Sayfa
1. — Zaptı sabık hulâsası	**134**
2. — Âzayı kiram muamelâtı	**135**
1. — Çorum Mebusu Fuad Beyin, Yozgad'da vefat ettiğine dair Yozgad Mutasarrıflığından gelen telgraf	135
3. — Teklifler	**138**
1. — Konya Mebusu Vehbi Efendinin, Kadın raksettirenlerin teşdidi cezası hakkında kanun teklifi (2/347)	138
4. — Muhtelif evrak	**134,136**
1. — Büyük Millet Meclisi Reisi ve Başkumandan Mustafa Kemal Paşadan, Meclisin selâm ve itimadının Orduya tebliğ edildiğine dair gelen telgrafı	134:135
2. — Müdafaada sebat edilmesine dair muhtelif yerlerden gelen telgraflar	136
5. — Mazbatalar	**136**
1. — Karahisarı Sahib Mebusu Mehmed Şükrü Beyin, Kanunu cezanın 201 nci maddesinin 22 Mayıs 1327 tarihli zeylinin tadiline dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatası (2/313)	136:138,138
2. — Orman müdür muavinlerinin mecalisi idariyeye âzayi tabiiye olmak üzere dâhil olmalarına dair kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası	139
3. — Men'i Müskirat Kanununun ikinci maddesinin tadiline dair kanun lâyihası ve Adliye Encümeni mazbatası	139
4. — Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Beyin, Ereğli kömür havzasında müstahdem amelenin bâzı dâvalarının müfettiş tarafından vekâleten ikame ve takibolunmasına dair takriri ve Adliye Encümeni mazbatası	140
5. — Ankara Mebusu Âtıf Efendinin tahriri tereke hakkında kanun teklifi ve Adliye ve Şeriye encümenleri mazbataları	140:145
6. — Müzakere edilen maddeler	**136**
1. — Van vilâyeti dâhilinde iki nahiyenin lâğvı ile Zeylânderesi ve Sarısu namiyle iki nahiye teşkiline dair kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası	136

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 3 sonra

REİS — Reisisani Dr. Adnan Beyefendi

KÂTİPLER : Ragıb Bey (K ıtahya), Atıf Bey (Kayseri)

REİS — Celseyi açıyorum.

Bugün senei hicriye iptidasıdır. Celseyi dua ile açalım diye arkadaşlar teklif ediyorlar. (Muvafık sadaları) Celseyi açmazdan evvel bir dua edelim.

(Hacı Süleyman Ef. (İzmir) bir dua kıraat buyurdular.)

REİS — Zaptı sabık okunacak.

(Zaptı sabık hulâsası okundu.)

1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI

Birinci celse

Adnan Beyefendinin tahtı Riyasetlerinde bilinikat zaptı sabık hulâsası kıraat ve aynen kabul olundu. Ordunun nusratı için vilâyatta dua edildiğine dair mevrut telgraflara cevap yazılması tensibedildi. İzmit Mebusu Sırrı Beyin, Meclisin itimat ve selâmının orduya tebliğ edilmesine dair takriri kabul olundu.

Koçgiri hâdisesinden dolayı mevkuf bulunanlar hakkında affı umumi ilân olunmasına dair teklifi kanuni Dahiliye ve Adliye encümenlerine havale olundu.

Bilâhara Kanunu Cezanın, kumarın men'ine dair olan bâzı mevaddının tadili hakkındaki teklifi kanuni müstaceliyet karariyle müzakere olunarak birinci maddesi nazarı dikkate alınan teklifler mucibince tadil edilmek üzere Adliye Encümenine havale ve Usulü Muhasebei Umumiye Kanununun 63 ncü maddesinin tadili hakkındaki teklif bir hafta tehir olunup teneffüs için celse tatil olundu.

İkinci celse

Adnan Beyefendinin tahtı Riyasetlerinde bilinikat hiyaneti vataniye ile mahkûm Ahmed hakkındaki Adliye Encümeni mazbatasiyle Kumarın men'i hakkındaki teklifi kanuninin maddeleri aynen ve heyeti umumiyesi ekseriyetle kabul olunarak Cumartesi günü içtima edilmek üzere içtimaa nihayet verildi.

Reis	Kâtip	Kâtip
Dr. Adnan	*M. Ragıb*	*Âtıf*

VEHBİ B. (Karesi) — Zaptı sabıkta bir kere (aynen) denilmiş (aynen) değil tadilen kabul edilmiştir. Kanunun ikinci maddesinde (bilâmüsaade) kabul etmiştik. Burada suitefehhüme meydan kalmamak ve ilerde hâkimlerce tefsire medar olmak üzere teşrihi lâzımolan bir nokta varsa o da bilâmüsaadeden maksat, Hükümeti merkeziyenin menafii âmme namına vereceği müsaadedir. Yoksa belediyelerin sokaktaki birtakım çocuklara piyango çekmek ve çektirmek için vereceği müsaade mânasına değil. Tabiî Meclisi Âli müsaadeyi kabul ederken mektepler veya müessesatı idareye ait şeylere mâni olmamak için müessesatı ziraiye namına, menfaati umumiye namına piyango keşidesi için verilecek müsaadeyi kabul etti. Yoksa belediyelerin mahallî meclisi idarelerin Zeyd'e, Amr'e vereceği müsaadeyi kabul etmedi. Zannederim, Heyeti Celileniz bu noktada müttefiktir. İlerde tefsire medar olmak üzere işbu teşrihatın zapta geçmesi lâzımdır. Rasgelene müsade edip Zeyd ve Amr'in eline bir tabla verip piyangoculuk yaptıramaz. Muvafıksa zabıtta o suretle tashih edilsin.

REİS — Zaptı sabık hakkında söz istiyen var mı? (Yok sadaları) o halde zaptı sabık hulâsası tadilen kabul edilmiştir.

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Meclisin 1340 senei hicriyesi olmak itibariyle Başkumandanlığa ve orduya tebrik telgrafının çekilmesini teklif ediyorum.

REİS — Olur efendim : Divanı Riyasetçe telgraf yazılır.

4. — MUHTELİF EVRAK

1. — Büyük Millet Meclisi Reisi ve Başkumandanı Mustafa Kemal Paşadan Meclisin selâm ve itimadının orduya tebliğ edildiğine dair telgraf

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Türkiye Büyük Millet Meclisinin ordu hakkındaki tevecüh ve itimadını orduya tebliğ ettim. Bu selâm ve itimaddan mütehassis ve minnettar olan ve en kıdemsiz neferinden kumandanlarına kadar en yüksek azim ve imanla muharebe eden ordunun istiklâlimizin müdafaası uğrunda muktezayı namusu ifa edeceğini temin eylerim. 1 . IX . 1337

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Başkumandan
Mustafa Kemal

2. — ÂZAYİ KİRAM MUAMELÂTI

1. — Çorum Mebusu Fuad Beyin Yozgad'da vefat ettiğine dair Yozgad Mutasarrıflığından mevrut telgraf.

REİS — Efendim; maatteessüf arkadaşlarımızdan Çorum Mebusu Fuad Bey Çorum'dan Yozgad'a gelmiş ve orada vefat etmiştir. Sureti marazına dair mutasarrıflıktan bir telgraf var. Arzu ederseniz okuyalım.

810 - 2210 Rapor sureti

Ankara'dan Yozgad'a 11 Ağustos 1337 tarihinde gelen Çorum Mebusu Fuad Bey muvasalatının ikinci günü hareketi hummeviye ile yatmış ve ettibbayı mevcude tarafından tedavisine şitabedilmiş ve bilâhara icra edilen müşaverei tıbbiye neticesi hastalığın hummayi şibhi tifo olduğu ârazı seririyesiyle anlaşılmış ve hastalığın on ikinci günü mebzulen nezfi meaî husule gelmesi üzerine tedabiri muktaziyei âcile ifa kılınmış ve bunun üzerine hastalık seyri tabiisini takibeylemiş ise de mumaileyhin öteden beri müptelâ olduğu iltihabı kilye neticesi ademitebevvül dolayısiyle za'fı kalb husule gelmiş ve marazı mezkûr tesiriyle bugün vefat etmiş olduğunu mübeyyin müşterek raporumuz tanzim kılındı.

Sıhhiye Müdürü Murad
Ahzıasker Kalemi Sertabibi Kaymakam Behçet
Yozgad'da Sivrihisar Hastanesi Sertabibi Kaymakam Necib
Hükümet Tabibi Mehmed İhsan
Belediye Tabibi Ahmed Rüşdü

810 - 2210

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetine

Çorum Mebusu Fuad Bey düçar olduğu hastalıktan rehayabolamıyarak bu sabah ezani saat 1 de vefat etmekle cenazesi ihtifalâtı lâyıka ve merasimi askeriye ile kaldırılmış ve nezdinde mevcut evrakı resmiye bir heyet marifetiyle eşyası arasından alınarak ayrıca zarflara vazı ve temhir ettirilmiş ve posta ile derdesti takdim bulunmuş ve eşyası Mahkemei Şeriyece kayıt ve tesbit edilmiştir. Heyeti sıhhiye tarafından verilen rapor da aynen balâya dercolundu. Mumaileyhin Kırşehir'de bulunup telgrafla talebettiği ailesi de vefatından bir saat sonra gelmiştir. Aldığı bir maaş miktarındaki paradan tedavi masrafı tenzil olunduktan sonra ailesinin pederi nezdine azimetine kâfi parası kalmıyacağından mümkün ise ailesine bir miktar muaveneti nakdiye itası esbabının istikmali mâruzdur efendim.

31 . VIII . 1337

Yozgad Mutasarrıfı
İbrahim

SIRRI B. (İzmit) — Ailesine taziye yazılsın.

REİS — Efendim; böyle vefat eden arkadaşlar hakkında bir kaide var. Divanı Riyasetçe icra ediliyor. Ve Heyeti Aliyeye malûmat veriliyordu. Kabul buyurursanız bu arkadaşımızın ailesine muavenette bulunalım. (Hay hay sesleri) Şimdi efendim; arkadaşlarımızdan birisii vefat etmiştir. Alelusul münasip görürseniz beş dakika teneffüs edelim.

İKİNCİ CELSE

Açılma saati : 3.30 Sonra

REİS — Reisisani Adnan Beyefendi

KÂTİP : Ragıb Bey (Kütahya)

REİS — Celseyi açıyorum, efendim.

2. — Müdafaada sebat edilmesine dair muhtelif yerlerden gelen telgraflar.

REİS — Bâzı mahallerden gelen müzaheret telgraflar vardır: (Mardin Müdafaai Hukuk Riyasetinden, Çorum'da Mebus Dursun Beyden, Tercan Belediye Riyasetinden, Behisni Müdafaai Hukuk Riyasetinden, Ardahan Mutasarrıflığından, Akdağmadeni Müdafaai Hukuk Riyasetinden, Iğdır Belediye Riyasetinden, Nevşehir'de Mebus Ata Beyden, Nevşehir Müdafaai Hukuk Riyasetinden, Bolu Mutasarrıflığından, Eleşkirt kaymakam ve müftülüğünden, Kırşehir Müdafaai Hukuk Riyasetinden, Narman Müdafaai Hukuk Riyasetinden, Beşiri Müdafaai Hukuk ve Belediye Riyasetinden, Erzincan Müftülüğünden ve Belediye Riyaseti ile aşair rüesasından, Kayseri'de teftişe memur Mazhar Müfid Beyden) Tabiî bunlara cevap yazılır.

6. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — Van vilâyeti dâhilinde iki nahiyenin lâğviyle Zeylânderesi ve Sarısu namiyle iki nahiye teşkiline dair kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası (1)

REİS — Efendim! bugünkü Ruznamemizde müzakeresine karar verdiğimiz Van vilâyetinde iki nahiye teşkili hakkındaki kanun vardır. İkinci müzakeresine başlıyoruz:

Van vilâyeti dâhilinde iki nahiyenin lâğviyle (Zeylânderesi) ve (Sarısu) namiyle iki nahiye teşkili hakkında Kanun

MADDE 1. — Van vilâyetine mülhak Sevaş kazası dâhilinde (Karkar) ve Van merkez kazasına merbut (Evcrek) nahiyeleri lâğvedilerek Erciş kazası dâhilinde (Zeylânderesi) ve (Sarısu) namiyle müceddet iki nahiye teşkil edilmiştir.

REİS — Birinci madde hakkında söz istiyen var mı? (Hayır sadaları) birinci maddeyi kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — İşbu kanun tarihi tebliğinden itibaren mer'idir.

MEHMED ŞÜKRÜ B. (Karahisarı Sahib) — Efendim; tarihi neşrinden olması lâzımgelir.

REİS — Bu, kanunun oraya tebliğini bildiriyor.

MEHMED ŞÜKRÜ B. (Karahisarı Sahib) — Hayır efendim! Orada tarihi neşrinden..

REİS — İkinci maddenin (tarihi neşrinden) suretiyle tashihi teklif ediliyor. O suretle tashihini kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde 2. — İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren mer'idir.

REİS — İkinci maddeyi kabul buyuranlar lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — İşbu kanunun icrayi ahkâmına Dahiliye Vekili memurdur.

REİS — Üçüncü maddeyi bu şekilde kabul buyuranlar lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Efendim; kanunun heyeti umumiyesini reyi âlinize vaz'ediyorum. Kanunun heyeti umumiyesini kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

5. — MAZBATALAR

1. — Karahisarı Sahib Mebusu Mehmed Şükrü Beyin, Kanunu Cezanın 201 nci maddesinin 22 Mayıs 1327 tarihli zeylinin tadiline dair kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatası (2/313)

REİS — Efendim; Kanunu Cezanın birriza

(1) Birinci müzakeresi 68 nci İçtima zaptındadır.

fiili şeni hakkındaki maddesinin tadiline dair bir teklif var ve buna ait Lâyiha Encümeninin mazbatası var.

Lâyiha Encümeni mazbatası

Birriza ika edilen fiilişeni zinadan dolayı müddeiumumilerin hukuku umumiye namına takibi dâvada bulunmalarına dair Karahisarı Sahib Mebusu Mehmed Şükrü Beyin 13 Mayıs 1337 tarihli teklifi kanunisi mütalâa ve tetkik olundu. Birriza vukubulan fiili mezkûrdan dolayı ikame ve takibi dâva kanunen veli veya zevcin hakkıdır. Bu hususta müddeiumumilere de bir hak ve salâhiyet verildiği takdirde birtakım erbabı namus ve haysiyeti teşhir ve terzil maksadiyle erbabı tezvirin iftira ve isnatlarına mâruz kalmaları ve şu suretle telâfisi gayrikabil birtakım mazarratın tahaddüsüne sebebiyet verilmiş olması muhtemeldir. Binaenaleyh, ahkâmı kanuniye ile kabilitelif ve muvafıkı hal ve zaman olmıyan teklifi mezkûr encümenimizce şayanı müzakere görülmiyerek reddedilmiştir.

Lâyiha Encümeni

Reisi namına		Mazbata M.
Yozgad		Yozgad
Süleyman Sırrı		Süleyman Sırrı
Kâtip	Âza	Âza
Ertuğrul	Mardin	İsparta
Necib	Midhat	Hacı Tahir

(Muvafık, sadaları)

MEHMED ŞÜKRÜ B. (Karahisarı Sahib) — Anlaşılmak için teklif okunsun bir defa.

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Esbabı mucibe

Kanunu Cezamızın (201) nci maddesinin 22 Mayıs 1327 tarihli zeyli, birriza vâkı olacak zinayı zevç ve velinin şikâyetine talikan takibat icrasiyle tecziyesini emretmekle zâni ve zâniyelere bir zemini küşayiş bırakmaktadır. Bu hal ahkâmı şeriyemize muhalif olduğu gibi maslahata ve menafii mülk ve millete de mugayirdir. Çünkü, zina hukuku gayra ve ahlâkı umumiyeye tecavüz ve ihtilâtı dem ve ziyaı nesle ve ileli efrenciyenin tevessüü tahribatına sebeptir. Bu itibarla zina cürmü hukuku umumiyeden olduğuna şüphe yoktur. Binaenaleyh, hukuku umumiye cerâiminin takibi ise kavaidi kanuniyemiz icabınca hukuku umumiye memurları olan müddeiumumilere aittir. Salifüzzikir esbaba binaen mezkûr zeylin berveçhi âti surette tadilini teklif eylerim.

Zeyl - Hane, han, otel, hamam, bağ ve bahçe gibi kapalı ve açık mahallerde birrıza fiilişenii zinayı irtikâbedenler bir seneden üç seneye kadar hapsolunur. Hanesini zina için birine terk eden ve bu, tarafeynden birinin dost ve muhibbi olsa bile zâni cezasını görür. Han, hamam, otel, bağ ve bahçe gibi yerlerde zinaya müsaade eden dahi zâni cezasiyle mücazat olunur. Bu bapta kabule şayan olabilecek delâil fiili mezkûru icra halinde veyahut bir müslümanın harimînde bulunmaklıktan veyahut kendi tarafından yazılmış olan mekâtip ve evraktan istinbat olunur.

Afyon Karahisar Mebusu
Mehmed Şükrü

YAHYA GALİB B. (Kırşehir) — Kerhaneler kalkıyor mu?

MEHMED ŞÜKRÜ B. (Karahisarı Sahib) — Kendiliğinden kalkıyor. Kerhane kalmıyor ki; bu lâyihai kanuniyenin Lâyiha Encümeni tarafından reddedilmesi gayet kısa, dar bir çerçeve içinde düşünmesinden ileri gelmiştir.

Mevzu : Kanunu Cezamızın 201 nci maddesinin elyevm mer'i olan zeylini nazarı dikkate almıştır. Bendeniz o madde ihtiyacatı âmmeye kâfi gelmediğinden tadilini istiyorum. Yoksa esasen o madde de, böyle bir Mecliste yapılmış ve vaz'edilmiş bir maddedir. Meclisler daima hukuku âmmeyi nazarı dikkate alarak ona tesir eden ve onu sükûta sürükliyen esbabı izale etmekle mükelleftir. Kimse inkâr edemez ki, zina cürmü memleketimizi fena halde tahribetmektedir. Efendiler; bendeniz birkaç türlü vakaya şahid oldum. Bendeniz adliyeci olmak sıfatiyle tesadüf ettiğim acı hakikatten mülhem olarak bu teklifi yaptım. Bir aile içinde her hangi bir sebeple birisi böyle bir fiilikabihi irtikâbediyor. Velisi dâva etmek istiyor. Fakat zatüzzevç olduğu için zevci askerde bulunması hasebiyle ona isali haber edip malûmat ita etmek imkânı bulunmadığı için veya mahalli gayrimalûm bulunduğu için dâva takibedilemiyerek o aile o suretle fena bir vâdiye ve fena bir yola gidiyor. Ahlâksızlığa sürükleniyor. Çünkü hukuku umumiye memurunun, Kanunu Cezanın elyevm mevcudolan zeyli mucibince ikamei dâvaya, takibi dâvaya hakkı olmuyor. Veli de bulunduğu halde kadın zatüzzevç ise velisinin de ikamei dâvaya hakkı yoktur. Ancak zevcinin dâvaya hakkı vardır.

Efendiler; teklifim şunu katî olarak ifade etmiştir. Zina doğrudan doğruya şahsi bir cürüm değildir. Mazarratı içtimaiyesi gayrikabili inkârdır. Ondan mütevellit sâri hastalıklar insanı mahvediyor, ahlâkı umumiyeyi ihlâl ediyor sonra bir de zıyaı deme sebebiyet veriyor, bu itibarla da her zamanda, her yerde zina için ağır cezalar tertibedilmiştir. Eski tarihlere bakacak olursak Hindistan'da, Roma'da, İran'da, Yunanlılarda daha ağır cezalar tertibedilmiştir. Hattâ bâzı yerlerde erkeklerin âlâtı tenasüliyesi kesilmek ve bâzı yerlerde de kadınların burunları kesilmek gibi ağır cezalar verilmiştir. Bugün için ise şu meselenin hakkı takibini müddeiumumilere vererek bu işin önüne geçmek bizim için farzı ayındır. Bunun için bendeniz bunun nazarı dikkate alınarak Adliye Encümenine havalesini teklif eylerim.

VEHBİ Ef. (Konya) — Efendim; diğer bir lâyihai kanuniye var o da buna mütaalliktir. Binaenaleyh onunla beraber Adliye Encümenine gitmesini rica ederim.

OSMAN FEVZİ Ef. (Erzincan) — Bir hâdisi şerifte (terki zerretin min maharimillâhi tuvazi amelessekaleyn) buyurulmuştur. Her zaman olduğu gibi böyle bir zamanda da avni Bâri'yi, nusreti İlâhiyi temenni için dua ve ibadetten, münacattan daha büyük ve müessir olan şey maharimi İlâhiyeden birini terk etmektir.

Şer'i şerifte mevakii mütaaddidede fuhuş tâbir olunan fiilişeni menedilir. Şer'i şerifin maddi, mânevi nice hikmetleri vardır. Fuhuş evvelâ menabii muvahhidin olan erhamı telvis eden bir şeydir. Ensali kat'a sebebiyet veren böyle bir fiilin ehemmiyetle nazarı itibara alınmıyarak müsamaha olunması, ahkâmı ilâhiyeye temessük zâil olunca hazır olan adüvvün üzerimize musallat olmasına dair vâkı olan tehdidatı ilâhiyeye, tehdidatı şeriyeye bizi hedef eder. Böyle açıktan açığa fuhşiyat olup da ona karşı sükûnu umumi, umuma iptilâyi daidir, caliptir. Demiyorum ki : Hiçbir zaman günah olmaz Fakat aralarında dağlar kadar fark vardır. Herkes cezasını nefsinde görmesi başka, umuma raci olması başkadır. Öyle ise biz görüp sükût etmiyelim. Aramıza dâhil olmasına müsaade etmiyelim. Biz bunu menedelim. Ve bunu menetmekle şu zamanda, şu sırada istiçlâbı rahmeti ilâhi edelim. Bendeniz de Şükrü Beyin teklifi veçhile istirham ederim, rica ederim ki, hususa şöyle bir zamanda bunu hakikaten bârigâhı ilâhiye karşı bir vesilei istirham addederek kabul edelim. Bununla şu fenalığın önünü alalım. Bendenizin arzusu budur.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim! Ahkâmı celilei İslâmiye bittabi bizlerin dünyevi ve uhrevi saadetimizi kâfildir. Bunda şek ve şüphe yoktur. Bilhassa zina gibi, bizim en çok bu sırada muhtaçolduğumuz ve bundan sonra da asırlarca da muhtaçolacağımız nüfus meselesini darbeliyen bir fiili kabihi menetmek şüphesiz lâzımdır. Anadolunun ziraatten, ticaretten, servetten, sanayiden ziyade nüfusa ihtiyacı vardır ve bunu bize temin eden her vesileye tevessül etmek, bilhassa meşru surette evlâdı vatan yetiştirmek bizim için bir vecibedir. Bilhassa Anadolunun göbeğinde teessüs etmiş olan bir Meclis Anadolunun ruhiyatiyle telifi hareket etmeye mecburdur, vazifesidir. Onda şek ve şüphe yoktur. Fakat zinayı men edeceğiz diye tecessüsü ahvale alelıtlak meydan bırakmak doğru değildir. Filân hanım şöyle yapıyor, filân hanım böyledir, dedirterek belki zânilerin eline bir kuvvet vermiş oluruz. Lâkin alelimeyya reddedersek askerde, gurbette her hangi bir surette kaybolan bir adamın hukukunu takibetmeye Kanunu Cezamız imkân bırakmıyor, bu da doğru değildir. Tabiî bu teklif bir teklifi kanuni olmak itibariyle tamamen tetkik edilmek ve diğer teklifi kanuni ile tevhidedilmek üzere Adliye Encümenine göndeririz. Bunu orada etrafiyle düşünürler ve ondan sonra kabiliyeti tatbikıyesi olan ve şer'i şerifin ahkâmiyle telif ederek Türklüğün menafiini tamamiyle muhafaza edecek bir lâyihai kanuniye ihzar ederler. O vakit müzakere ederiz.

3. — TEKLİFLER

1. — Konya Mebusu Vehbi Efendinin, Kadın raksettirenlerin teşdidi cezası hakkında kanun teklifi (2/347)

REİS — Efendim; bir teklifi kanuni daha var. Aynı meseleye mütaalliktir. Reyi âlinize vaz'ediyorum. İkisinin birden Adliye Encümenine havalesini kabul buyuranlar lûtfen ellerini kaldırsın. Kabul edildi.

2. — Orman müdür muavinlerinin meclisi idariyeye âzayı tabiiye olmak üzere dâhil olmalarına dair kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası.

REİS — Orman memurlarının meclisi idariyeye âza olmalarına dair bir lâyihai kanuniye var, İktisat Vekili Beyefendi bu lâyihai kanuniyenin hükümete iadesini teklif ediyorlar. İadesini kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

3. — Men'i Müskirat Kanununun ikinci maddesinin tadiline dair kanun lâyihası ve Adliye Encümeni mazbatası.

Men'i Müskirat Kanununun ikinci maddesinin tadiline dair Kanun

MADDE 1. — Men'i Müskirat Kanununun ikinci maddesi berveçhizir tadil edilmiştir :

Müskirat imal ve ithal ve nakil ve füruht edenlerden müskiratın beher kıyyesi için elli lira cezayi nakdî ahiz ve küsurat tam kıyye itibar edilir ve elde edilen müskirat imha olunur.

MADDE 2. — İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren meriyülicra olup, icrayı ahkâmına Dahiliye ve Adliye vekilleri memurdurlar.

BİR MEBUS BEY — Tadil teklifini yapan kimdir?

REİS — Hükümet...

ADLİYE VEKİLİ REFİK ŞEVKET B. (Saruhan) — Bu teklif biraz eski bir tekliftir. Bu teklif ile beraber iki maddem daha vardır. O maddeleri size arz edeyim :

Cezayi nakdî vermiyenlerin cezalarının beher rubu lirası mukabilinde bir gün hapsedileceklerine dair bir madde vardır. Geçen gün - Meselâ - gazetelerde okudunuz. Malatya'da bir adam kırk bin liraya mahkûm edildi. Bu adam bir sene yatarsa kurtulmuş olacaktır. Çünkü bu cezayı nakdîden mütevellit hapisler kanunen bir seneden fazla olamaz. Kırk bin lira için yüz altmış bin gün yatması lâzımdır. Halbuki buna da imkân yoktur. Gerek bu müskirat meselesi, gerek bu cezayi nakdîlerin hapse tahvili hakkında dört maddeden mürekkep bir teklifi kanunimiz vardır. Zaten hemen hemen tesbit edilmiştir. Heyeti Temyiziyenin bir tefsiri ile küsurat meselesi vardır. Bendeniz Heyeti Celilenizden rica ediyorum ki, bunların müzakereleri ayrı ayrı olmaktansa hepsini bir yerde tetkik edelim. Şmdilik bunu tehir edelim. O geldiği zaman birleştirir, müzakere ederiz, efendim.

REİS — Bu kanun lâyihasının müzakeresinin tehiri kabul ediliyor mu efendim? Kabul edenler lûtfen, ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Konya vilâyetinin Argıdhan nahiyesinin lâğviyle Çekil nahiyesi teşkili hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası.

VEHBİ B. (Karesi) — Acaba biz hâlâ nevahi teşkilâtiyle mi meşgul olacağız? Yoksa esaslı teşkilâtla uğraşmıyacak mıyız? Hükümet hep böyle emrivakiler yaptırmak suretiyle mi devam edecektir?

REİS — Usulü müzakereye dair bir şey söyliyeceğim. Arzu ederseniz bunu başka birgüne tehir edelim veyahut diğer celseye talik edelim ve Dahiliyeden memur bulunduralım.

HULÛSİ B. (Karahisarı Sahib) — Dahiliyeden memur bulundurmak yine zımmen kabul etmek demektir. Artık memur çağırmak doğru mudur? (Hayır sesleri)

REİS — Bunun arkasında Yahyalı nahiyesinin Develi kazasına raptı hakkında bir teklif vardır, o da aynı şekildedir. Yine memur geldiğinde bunu da onunla müzakere ederiz. Mahakimi şeriye hakkındaki Kanunu arzu ederseniz üçüncü celsede müzakere edelim.

Efendim! Beş dakika teneffüs etmek üzere celseyi tatil ediyorum.

ÜÇÜNCÜ CELSE

Açılma saati : 4,30 sonra

REİS — Reisisani Dr. Adnan Beyefendi

KÂTİP — Ragıb Bey (Kütahya)

REİS — Celseyi açıyorum.

4. — Bolu Mebusu Tunalı Hilmi Beyin, Ereğli kömür havzasında müstahdem amelenin bâzı dâvalarının müfettiş tarafından vekâleten ikame ve takibolunmasına dair takriri ve Adliye Encümeni mazbatası

REİS — Ereğli kömür havzasında müstahdem amele hakkında Tunalı Hilmi Beyin takririni Lâyiha Encümeni şayanı müzakere görmüş ve Heyeti Aliyenizce de Adliye Encümenine havale edilmiş idi. Şimdi Adliye Encümeni mazbatasını okuyacağız :

Adliye Encümeni mazbatası

Ereğli kömür havzasında müstahdem amelenin bâzı husus hakkındaki dâvalarının müfettiş tarafından vekâleten ikame ve takibedilmesi lüzumuna dair Bolu Mebusu Hilmi Bey tarafından mûta takrir encümenimize tevdi olunmakla tetkik ve mütalâa olundu.

Takrir, münderecatı itibariyle Adliye ve Dahiliye vekâletlerinden teminni şeklinde verilmiş ve birgûna teklifi kanuniyi ihtiva etmemekte bulunmuş olmakla encümenimizce tetkik edilecek bir cihet görülemediğinden Heyeti Umumiyeye iadesi tensip kılındı.

Reis	Mazbata Muharriri
Eskişehir	Sinob
Abdullah Azmi	Şevket
Kâtip	Âza
Kângırı	Sinob
Neşet	Hakkı Hami
Âza	Âza
Niğde	Konya
Hilmi	Refik

TUNALI HİLMİ B. (Bolu) — Efendim, lûtfen İktisat Vekâletine havale buyurulsun.

REİS — Efendim, encümen de onu istiyor. İktisat Vekâletine havalesini kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

5. — Ankara Mebusu Âtıf Efendinin, Tahriri tereke hakkında kanun teklifi ve Adliye ve Şeriye encümenleri mazbataları

REİS — Efendim, Mahakimi Şeriye vasıtasiyle tahrir olunan terekeler hakkında Ankara Mebusu Hacı Atıf Efendi tarafından verilmiş bir teklifi kanuni var, ona dair Adliye Encümeni mazbatası:

Adliye Encümeni mazbatası

Mahkemei Şeriye marifetiyle tahrir olunan tereke esmanının ziraat bankalarına teslim olunarak naticesi hususuna mütedair olan Ankara Mebusu Hacı Atıf Efendi ve rüfekasının 3 Şubat 1337 tarihli teklifi kanunileri encümenimizce de Adliye Vekili huzuru ile tetkik ve mütalâa olundu. Elyevm mevcut ve mer'i olan Eytam Nizamnamesinde hukuku eytamı mümkün olduğu kadar muhafazaya kâfi ahkâm mevcudolmakla teklifi vâkı şayanı kabul görülemediğinden reddi ekseriyetle tensibolunarak berayı tasdik Heyeti Umumiyeye tevdi kılındı.

Reis		Mazbata Muharriri
Eskişehir		Sinob
Abdullah Azmi		Şevket
Kâtip	Âza	Âza
Kângırı	Niğde	Sinob
Neşet	Hilmi	Muhalif
		Hakkı Hami

YAHYA GALİB B. (Kırşehir) — Birçok ahkâm var, fakat böyle bir ahkâm, yoktur.

(Teklif okunsun, sesleri)

REİS — Mazbataya itiraz yok, söz istiyen var mı?

REFİK ŞEVKET B. (Saruhan) — Efendim, Şeriye Encümeninin de mazbatası vardır.

REİS — Onu da okuyalım.

Şeriye Encümeni Mazbatası

Mahkemei Şeriye marifetiyle tahrir olunan terekeler hakkındaki elyevm mevcudolan nizamnamede işbu takrir ile teklif olunan mevaddı kanuniye kâmilen mevcudolup esasen nizamname ile idare edilmekte bulunan bu gibi hususatı bir kanun ile idare etmeye de lüzum görülemediğinden ve ancak mephusünanh nizamname makamına kaim olmak üzere Heyeti Vekilece tanzim kılınan nizamnamenin ref'i ile bundan evvelki nizamnamenin tatbikiyle maksat hâsıl olacağı Adliye Vekâletince de izah edilmesine binaen hususu mezkûrun nazarı dikkata alınması zımnında işbu takririn Heyeti Vekileye tevdii tensibolunarak Heyeti Umumiyeye arz ve takdime karar verildi.

Şeriye Encümeni Reisi
Vehbi

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim, bizim memlekette heder olan servetlerden biri de eytam sandıklarındaki eytam malıdır. Nasıl ki, evkaf şunun bunun elinde mekel olmuştur. Böyle memlekete en nafi olması lâzımgelen ve esasen bu maksadı hayır ile meydana getirilen vakıflar nasıl mahvolmakta ise bir adamın son deminde ve son nefesinde yavrularına bıraktığı beş on kuruş da beş on kişinin elinde mahvü heder olmuştur. Bendeniz hayret ediyorum; Adliye ve Şeriye encümenleri mevcut nizamname bu eytamın hukukunu kâfil imiş diyorlar. Acaba buna şahidolarak memleketin gerek elimizde bulunan aksamında ve gerek elimizde bulunmayıp işgal edilen aksamında yetimlerin hakkının temin edildiğini gören bir kimse gösterebilir mi? Bizim burada arıyacağımız hiç olmazsa bir adamın son nefesinde evlâdına bırakmış olduğu paranın nemasından vaz geçtik, aslını muhafaza edelim. Halbuki Hacı Âtıf Efendinin teklifi hem aslını muhafaza ediyor, hem de salim bir usule ifrağ ederek nema da temin ediyor. Bundan başka olarak memleketin sefihlerine, müsriflerine para temin etmeyi değil, asıl memleketin mustahsılı olan çiftçilerine para teminini düşünüyor ki, bundan daha güzel bir teklif yapılmamıştır. Binaenaleyh, bunu reddetmek değil, alkışlarla Meclisi Âli kabul etmelidir. Rica ediyorum, böyle yetimlerin hukukunu siyanet edici bir kanunu tabedildikten sonra ilk celsede müzakere edip kabul etmek ve devam etmekte olan zararın bir an evvel önüne geçilerek yetimlerin hukukunu tahtı kefalete ve tahtı temine almak lâzımdır. Şeriye Encümeni, Adliye Vekili Beyefendinin ifadatına atfen diyorlar ki; nizamname ile görülen kanun ile görülmez.

ADLİYE VEKİLİ REFİK ŞEVKET B. (Saruhan) — Ben demiyorum.

VEHBİ B. (Devamla) — Bu da şayanı hayrettir. Efendiler, Ziraat Bankası az çok aklı başında olanların bankasıdır. Yani mükellefiynin bankasıdır. Kanun ile idare ediliyor da, kendisine malik olmıyan yetimlerin malı nizamname ile veyahut talimat ile idare edilmesine Meclisi Âlinin bir Encümeni Şerisi karar veriyor. Şayanı hayrettir. Binaenaleyh bendeniz teklif ediyorum. Bu Hoca Efendinin teklifini gelecek celseye - zaten bu küçük bir şeydir - tabettirelim. Müstensih ile de tabedilir. Müzakere edelim.

ALİ SÜRURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Vehbi Beyin talebettiği veçhile tabı lâzımgeldiği gibi taallûku hasebiyle İktisat Encümenine de havalesi lâzımgelir. (Taallûku yoktur sesleri)

İKTİSAT VEKİLİ MAHMUD CELÂL B. (Saruhan) — Bendeniz de İktisat Encümenine gitmesini teklif eden arkadaşımızın noktai nazarını müdafaa etmek için kürsüye geldim.

Ziraat Bankası memleketimizin iktisadi ve malî müessesesidir; ve bittâbi memleketteki eytamın hukukunu muhafaza etmek ne kadar muhterem ve mukaddes bir vazife ise bankanın da bu vazifeyi ne şekilde ifa edeceğini tesbit etmek iktiza eder. Burada lâyihai kanuniyede gördüm. Alelıtlak deniliyor ki; Ziraat Bankası bu paraları alacak, tenmiye edecektir. Bunun şekli vardır efendiler. Ziraat Bankasının bu hususta ki vazifesine bir iki kelime hükmetmek suretiyle ona bir istikamet vermiş olabiliriz. Bu çok noksandır. Bendeniz daha çok arzu ederim ki : Bu Şeriye Encümenine giderken Adliye Encümeninde mevzuubahis ve müzakere olunurken, Ziraat Bankasiyle doğrudan doğruya iştigal edenlere de kıymet ve ehemmiyet verilerek davet edilsinler. Bu yapılmamıştır efendim. Memuru mesulü bendenizim. Bittâbi bilûmum encümenlerde bulunmak, görmek, anlamak ve ispatı vücudetmek imkânı da yoktur. Kabul ediniz ki, bendeniz bunu şikâyet şeklinde söylüyorum. Her halde her hangi bir vekâletin taallûku itibariyle ortaya atılan lâyihai kanuniyede beyanı mütalâa etme-

sinin faydalı olacağı inkâr edilemiyecek bir hakikattir. Ama kabul edilir, ama edilmez. Bu itibarla bendeniz bu teklifin esasını Heyeti Celile kabul ettiği takdirde bu teklifin İktisat Vekâletine esas itibariyle tallûku olacağını iddia ediyorum. Vakıf paralarını, eytama aidolan paraları muhafaza etmek hepimiz için bir borçtur. Ve bendeniz bunu yalnız eytamın hukukunu muhafaza etmek fikriyle şayanı müzakere görmüyorum, memleketin iktisadiyatına yapacağı hüsnü tesir itibariyle de fevkalâde muvafık buluyorum. Biliyorsunuz ki, efendiler Tanzimatın ilânından evvel memleketimizde cabeca teşekkül etmiş olan esnaf cemiyetlerinin ve vakıfların muntazam sandıkları vardı ve onlar zamanın ihtiyacına göre birer itibar müessesesi idi. Bunların ikraz müessesesi olmak itibariyle gayet güzel, gayet mergup ve her zaman için bu güzelliğini muhafaza edebilecek usul ve itibarları vardı ve onlar esnaf arasında samimî bir tesanüt ve uhuvvet vücuda getirirdi. Bunlar yıkılmakla beraber her yerde de görüyoruz ki, o vakıf paralar da birtakım müsriflerin yed-i ihtirasında kalmak suretiyle heder olmuşlardır. Bendeniz Bursa'yı tanımak itibariyle bunu misal olarak arz ediyorum. Bursa'da ufak tefek nukudu mevkufenin mevcudu otuz bin lirayı mütecavizdi ve son zamanlarda bu üç bin lirayı bile tutamıyor ve onun da birçok kısmının tahsili meşkûk bir halde idi. Her halde vakıf paralar mazide memleketin iktisadiyatına çok yardım etmişlerdir. Buna şüphe yoktur. Bunu biliyoruz. Bunu almak lâzımdır. Fakat Heyeti Muhteremeniz eytam paralarının tenmiye edilmesini, hesabatının muntazam tutulmasını, Ziraat Bankasına tevdi edilmesini esas itibariyle kabul ediyorsa teklifi lûtfen İktisat Encümenine gönderiniz. Orada ne suretle muamele edileceğini tâyin ve tesbit edelim.

ADLİYE VEKİLİ REFİK ŞEVKET B. (Saruhan) — Efendim, hiç şüphesiz ki, en esaslı bir paradan bahsediyoruz. Bilhassa muhtacı siyanet ve himaye evlâtların vesayetini hüsnü istimal etmek mevzuubahsolduğuna göre bu işin ehemmiyetle tetkiki lâzımdır. Bu teklifi kanuninin müzakeresinde bendeniz Adliye Encümeninde bulundum. Muhtelif nikatı nazar teati edildi. Şu noktada ittifak ettik ki : Vehbi Beyin beyenmediği nizamname, diğer kavaninimiz gibi muntazam yapılmıştır. O nizamname de diğer kanunlar gibi iyi istimal edecek ve iyi tatbik edecek ellere düşmemiştir. Hattâ o nizamname birçok kanunlarımızdan mazbuttur ve denildiği gibi hukuku eytamın merkezi içtimaı olan Eytam sandıklarında vukua gelen muamelât gayet sağlam esaslara merbuttur. Fakat bizde; idare etmemek, takibetmemek, yetim hakkını aramamak hastalığıdır ki, birtakım ihtilâslara sebebiyet veriyor. Buna mukabil Ziraat bankaları, bir zamanlar, bir emirle, mevcut Eytam sandıkları parasını almıştı ve hâlâ vermedi, vermiyor. Bendeniz vekâlete geldiğimin bilmem kaçıncı günü idi, Giresun'da bir muamele cereyan etti.

Bir adamcağızın yirmi bin lira mı, on beş bin lira mı bilmem hatırımda kalmamış, bankaya verilmiş paraları İstanbul'a gönderilmiş. Toptan göndermişler. Şimdi adamcağız diyor ki; ben ispatı rüşt ettim, hakkımı verin. O münasebetle takibat yaptım, Ziraat Bankası Müdüriyeti Umumiyesinin bir tahriratı umumiyesinden bahsettiler. Diyorlar ki; Eytam müdüriyetinden merkeze celbedilen paralar, Evkaf Nezaretinin, Ziraat Bankasından istikraz ettiği paraya mukabildir. Binaenaleyh biz bunları mahalline iade edemeyiz diyor. Halbuki ispatı rüşdeden bir adam İstanbul bankasının ittihaz etmiş olduğu böyle bir kararа itaatle mükellef midir? O yetim sizden emanet param vardır, veriniz, demekte, hakkını aramakta haklıdır. Bununla beraber bu bir arizadır. Hiç şüphesizdir ki, Eytam parası bankaya teslim edilmekle beraber muamelât tanzim edilecektir. Fakat buna mukabil bir şey yapmalıdır. Ziraat Bankası kendisi almış olduğu paralara yüzde iki mi, dört mü, ne faiz veriyor? Halbuki bizde bu şekilde idanat yüzde dokuzla on iki arasında bulunduğu için.... (dokuz sadaları) On ikiye kadar caizdir. Bu suretle yetimin daha çok menfaati vardır, denildi ve nihayet esaslı bir fikir olmak üzere Ziraat Bankasının sermayesini geçecek olan paraların hepsinin birleştirerek yalnız bir Evkaf Bankası teşkil edilmesi en esaslı bir fikir olarak kabul edildi. Fakat bugün pek büyük ve esaslı malî bir meseleyi müzakere etmeye tâbiatiyle ne ihtısasımız, ne vaziyetimiz ne de sair gûna ahval müsaidolmadığından dolayı; denildi ki; bunların hepsi mütalâa olarak kalsın; eytam meselesini esaslı surette müzakere etmek için münasip bir zamanı bekliyelim. Elverir ki, eytam işlerinde eldeki nizamnamenin hüsnü tatbikıne çalışalım ve bendeniz de salâhi-

yettar olmak sıfatiyle eytam işleriyle daha esaslı, daha ciddî bir surette encümenevadettim. Onun üzerine yeni, yeni usuller ihdas etmekten ise şimdilik bunu bırakalım denildi. İşte onun için geri kalmıştır. Bendeniz zannederim ki, Adliye Encümeninin ret cevabı bundan neşet etmiştir. Öyle değil midir Mustafa Efendi? O halde mesele Heyeti Âliyenize muhavveldir.

LÛTFİ B. (Malatya) — İktisat Encümeninin bir mütalâasını alalım.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim, yanlış hareket, yanlış netice elde ettiler. Ziraat Bankasından paranın evvelce bir emirle alınması, Eytam Sandığı hesabına muamele görmek üzere alınmıştır. Teklif böyle değildir. Eğer Ziraat Bankası Eytam Sandığı hesabına yalnız sandık kârlık yapacak olursa netice böyle çıkacaktır. Halbuki bu teklifi İktisat Vekili Beyefendi izah buyurdular. Emanet suretiyle alınacaktır. Emaneti hiçbir vakit suiistimal etmiyecektir. (Eytamın parasını kullanır, sesleri) yok öyle değil, bu vârit değildir. Eytam Bankasına emanet olarak bir adam nasıl para bırakırsa eytamın alınacak parası da bu suretle emanet alınacak ve kaydedilecektir. Ve ona ayrıca cüzdan verilecektir. Binaenaleyh Refik Şevket Beyin evvelce olduğundan bahsettiği muamelenin olmak ihtimali yoktur. Ne vakit Ziraat Bankası emanatı âmmeten inkâr edecek olursa o vakit eytam parasını da inkâr etmek ihtimali vardır ki: Bu Ziraat Bankasının iflâsı demektir. Başka türlü hareket yanlıştır. Yalnız burada düşünülecek bir nokta, faizin çokluğudur. Bendeniz onu arz ettim ki, büsbütün anasını tehlikeye düşürmekten ise yani Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmaktan ise çok faiz alacağız diye bütün paraları elden çıkarmaktan ise, tekarrür ettirilecek şekle göre; faizi nizamını sülüsü, rub'u bnakaya verilir, sülüsanı da eytama verilir, tarzında bir madde koyarak, tabiî o suretle buyurdukları mahzur zail olmuş; ve eytamın hakkı âzami surette muhafaza edilmiş olur.

Bir de Refik Şevket Bey biraderimiz, eytamın parasını bir yere toplıyalım da en iyi şekil bir banka haline getirelim, dediler ki, Trabzon vakasını tekrar ettirmek istediler. Yani Bargiri kazasındaki bir yetimin (300) lirasını alıp getireceğiz, Konya'da bir şube açacağız ve o yetim büyüdükten sonra diyeceğiz ki; git Konya'da ispatı hüviyet veya ispatı rüşt et orada paranı al. Evkaf, Nezaret İstanbul Meclisinden, bundan dört beş sene evvel, nukudu mevkufeden bir Evkaf Bankası yapmak için salâhiyet aldı ve teşkil edemedi. Halbuki eytam sandıklarının mevcudu, nukudu mevkufeye nazaran daha azdır. Binaenaleyh en eslem yol, bunu İktisat Encümenine havale edip orada etraflıca düşünerek yetimlerin hakkını siyanet edecek bir vaziyete getirmektir.

ABDULLAH Ef. (İzmit) — Efendim, İktisat Vekili Beyefendinin buyurdukları gibi, bankaya bu para verildiği takdirde emanet suretiyle verilmiş olur. Emanet suretiyle verilmiş olan para tabiîdir ki, bir hesabı cari şeklinde olur. Her halde bunun İktisat Encümenine gitmesi doğrudur. Vehbi Beyin iddiaları pek vârittir. Çünkü; malûmâliniz zeyd bankaya bir para bırakır. O para ya hesabı cari olur ve yahut vâdeli olur. Bir de tabiî Ziraat Bankası o yetimin nam ve hesabına çalışmıyacaktır. Tabiî bu hususat bir nizamname ile taayyün eder. Bendeniz ne Adliye Vekilinin ne de İktisat Vekilinin söylediklerine katiyen taraftar değilim. Esbabı nedir? Malûmâliniz Ziraat Bankasına milletin vermiş olduğu milyonlarla para tamamen mevcut değil, bunu inkâr etmeyiniz. Bugün Ziraat bankalarında para bulunmıyacak bir hale gelmiş. Sultan Abdülhamid zamanında alınmış, filân vakitte alınmış; alınmış, alınmış... Buraya bir de Hükümetçilik zihniyeti girmiştir. Bir yere Hükümet elini soktu mu orada para kalmaz. Zaruret gördükçe alır, alır, vesselâm veleddâllin, âmin! Biter bu...

VEHBİ B. (Karesi) — İstanbul Hükümeti de almış...

ABDULLAH Ef. (Devamla) — Evet İstanbul Hükümeti de almış... Şimdi gelelim mahkemei şeriyede eytam müdürlerine. Bunlar binlerce eytamın malını yemiş, fakat soran olmamıştır. Bir işe Hükümet girdi mi azizim, arkadaşlık meselesi de işe girer. Meselâ beyefendi para alacak. Falan efendi kefil olsun. Olmaz; olamaz, vermeyiniz... Eğer Ziraat Bankasının hal ve şanı üzere hareket edecek isek katiyen bu memlekete fayda vermez. Ziraat Bankasının parası ziraate mahsustur. Başka kimse oradan para alamaz. Meselâ muteberandan iki kişi gösterilir ve para alınır, Ziraat Bankasında bu olur. Bundan bir fayda hâsıl olur mu? Olmaz. Biz cemaati İslâmiye

teşkilâtı yapıp da elimize bu paraları alarak ihtiyaç sahiplerini memnun edebilir miyiz? Mesele buradadır. Ne Ziraat Bankasındadır, ne de başka şeydedir.

VEHBİ B. (Karesi) — Ziraat Bankasına eytam parası verildikten sonra iki imza ile para alınacağına kaani misiniz?...

ABDULLAH Ef. (Devamla) — Ona cevap vereyim.

Ziraat Bankası çifte imza ile para vermediği halde muaveneti yalnız çiftçiye munhasır kalacaktır. Çiftçi ise Ziraat Bankasından para almak için kasaba veya şehre gelecek, bir hafta eylenecek ve aldığı parayı hamama, kahveye verecek, gidecek. (O başka sadaları)

Ondan sonra memleketimizin iktisadiyatını yükseltmek istiyoruz. Bakınız bizim memleket, Adapazarı, ispatı rüşdetmiştir. İki tane banka vardır. Biri, Emniyet Bankası, biri, İslâm Ticaret Bankası.. Gelsin de bir memur orada bir şey yapsın bakalım. Katiyen yapamaz. Çünkü memleketimin ahalisi ispatı rüşdetmiştir. Şimdi bizim memleketimizde böyle bir banka olduğu gibi bütün esnaflar bu bankalardan işlerini görürler. Ziraat Bankasından fayda görebilirler mi? Göremezler. Memleketin iktisadiyatına hizmet edeceğiz, diyorsunuz. Nasıl edeceksiniz, nasıl yapacaksınız?

VEHBİ B. (Karesi) — Ziraat Bankası Kanununu değiştireceğiz, o başka...

ABDULLAH Ef. (Devamla) — Hakkelinsaf düşünelim, Ziraat Bankasındaki bu para kimindir? O zavallı milletindir. Hükümet buna muavenet etmiş midir? Hayır... O zavallı millet gelir, haftalarca uğraşır para alamaz. Bu doğru mudur? Ziraat Bankası Nizamnamesini beş yüz defa değiştirsek yine olmaz. Asıl iş cemaati islâmiye teşkilâtını yapabildiniz mi? İşte o zaman fayda verir....

HASAN BASRİ B. (Karesi) — Efendiler, elimizde iyi, kötü mevcudiyetini, hüviyeti aslîyesini muhafaza eden birkaç şeyimiz var.. Eytam ve Evkaf da bu kabîldendir. Ziraat bankalarının tarz ve gayei teşekkülü ile Eytam sandıklarının tarz ve gayei teşekkülü mütenasip ve birbirine muvafık değildir. O başka, diğeri başkadır. Aralarında hiçbir alâka ve münasebet yoktur. Eğer eytam dairelerinde denildiği gibi suiistimaller, idaresizlikler varsa bu daireleri yıkmıyalım, ıslah edelim. Eğer Ziraat bankalarında tasavvur edilen intizam varsa - ki bunu kabul edemiyorum - bu intizam Ziraat bankalarının teşkilâtındaki intizam sayesindedir. Yıkılmadık birkaç şeyimiz kaldı. Yıkmak kolay, fakat yapmak güçtür.

Bugün eytam dairelerinde mevcut idaresizlik, suiistimalât yalnız eytam dairelerinde değil, bütün dairelerde mevcuttur. Fakat eytam dairesinde intizamsızlık; idaresizlik, olsa bile şimdiye kadar eytam paralarına hiçbir taraftan müdahale edilmemiş ve eytam paraları muhafazai mevcudiyet etmiştir. Halbuki Ziraat bankaları böyle değildir. Bankınotlar çıktığı zaman biliyorsunuz ki; Ziraat bankalarında bulunan altın paralar evraka tahvil edilmiştir. Eytam ve Vakıf sandıklarına, Ziraat bankalarına olan kadar tecavüzde bulunulmamıştır. Çünkü; Evkaf parası, eytam parası Cemaati İslâmiyenin parasıdır; Cemaati İslâmiye ve eytama mahsustur. Ziraat bankaları gibi umumi mahiyette değildir. Böyle Ziraat Bankası kendi parasını muhafaza edemezse Allah'lık tanınmış, sahipsiz tanınmış, bu eytam paraları büsbütün gider ve korkarım ki, bu paralar büsbütün mahvolur ve arada hukuku eytam da iptal edilmiş olur.

Sonra efendiler, eytamda her gün verilen nafaka gibi, hassa gibi birtakım muamelât da vardır ve korkarım ki, efendiler iyilik yapalım derken kötülük yapmış olacağız. Eytam sandıklarını ve bunu bir nümune ittihaz ederek vakıfları ve saireyi yıkacağız ve sonra nâdim olacağız. İyi düşünelim...

ABDULLAH Ef. (Adapazarı) — Bir şey söyliyeceğim; Ziraat Bankası hiçbir ferdin parasını mahvetmez. Bu vârit değildir, bu doğru bir söz değildir. Ziraat Bankası gayet doğru bir müessesedir.

ALİ RIZA Ef. (Amasya) — 1332 tarihinden itibaren banka her tarafta eytam mallarının altınlarını ve evrakı nakdiyesini almıştır, ve iade edememiştir.

REİS — Efendim, müzakerenin kifayetini teklif ediyorlar.

ALİ SÜRURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Efendim, usule dair bir teklif var, İktisat Encümenine havalesi talebedildi.

REİS — Efendim, müzakerenin kifayetini

kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsınlar. Kabul edilmiştir.

İKTİSAT VEKİLİ MAHMUD CELÂL B. (Saruhan) — Eğer esas itibariyle Heyeti Celileniz eytam paralarının idaresinin Ziraat bankalarına tevdiini muvafık buluyorsa ve bunu kabul ediyorsa o vakit İktisat Encümenine gitmesi lâzımdır.

REİS — Evet, Meclisin reyi ile o cihet taayyün edecektir. Meclisi Âli reyini izhar etmiş olacaktır. Takrirde diyor ki; Emvali eytam hakkındaki teklifi kanuninin İktisat Encümenine havalesini teklif ederim, diyor. Bu teklifi kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsınlar. Efendim, kabul etmiyenler ellerini kaldırsınlar. Kabul edilmemiştir.

O halde efendim, Adliye Encümeni mazbatasını kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsınlar. Kabul edilmiştir. Teklif reddedilmiştir.

Pazartesi günü ikide içtima edilmek üzere Celseyi tatil ediyorum.

(5,15 sonrada içtimaa nihayet verildi.)

T. B. M. M. Matbaası